

19. Ito H., Chinn M. East Asia and Global Imbalances: Saving, Investment, and Financial Development. SCCIE Working Paper No. 07-11. – California : SCCIE, 2007. – 44 p.
20. Krugman P. R. Will There Be a Dollar Crisis? // Economic Policy. – 2007. – Vol. 22. – No. 51. – P. 435–467.
21. Legg A., Prasad N., Robinson T. Global Imbalances and the Global Saving Glut – A Panel Data Assessment. Research Discussion Paper No. 2007-11. – Sidney : Reserve Bank of Australia. – 35 p.
22. Nickel C., Vansteenkiste I. Fiscal policies, the current account and Ricardian equivalence. Working Paper No. 935. – Frankfurt : European Central Bank, 2008. – 27 p.
23. Noeth B., Sengupta R. Flight to Safety and U.S. Treasury Securities // The Regional Economist. – 2010. – Issue Jul. – P. 18–19.
24. Palley T. I. The Fallacy of the Revised Bretton Woods Hypothesis: Why Today's System is Unsustainable and Suggestions for a Replacement / International workshop «Currency Conflicts and Currency Cooperation in the Global Economy», (Vancouver, February 9–10, 2006). – Vancouver : University of British Columbia, Institute for European Studies, 2006. – 20 p.

25. Roubini N., Setser B. Will the Bretton Woods 2 Regime Unravel Soon? The Risk of a Hard Landing in 2005–2006 / Symposium on «The Revived Bretton Woods System: A New Paradigm for Asian Development?» (San Francisco, February 4, 2005). – San Francisco : Federal Reserve Bank of San Francisco, 2005. – 7 p.
26. Soros G. The US-China Dialogue of the Deaf. – <http://www.project-syndicate.org/commentary/soros65/English>
27. Steindel C. How Worrysome Is a Negative Saving Rate? // Current Issues In Economics And Finance. – 2007. – Vol. 13. – No. 4. – 7 p.
28. Summers L., Carroll C., Blinder A S. Why is U.S. National Saving so Low? // Brookings Papers on Economic Activity. – 1987. – Vol. 1987. – No. 2. – P. 607–642.
29. Taylor J. B. Government Actions and Interventions More harm than good? // Development Outreach. – 2009. – Vol. 11. – No. 3. – P. 50–53.
30. Zumbun J., Lanman S. Bernanke Says Unemployment Will «Remain Elevated». – <http://www.bloomberg.com/news/2011-02-09/bernanke-says-unemployment-in-u-s-to-remain-elevated-even-after-decline.html>

Стаття надійшла до редакції 2 березня 2011 року

УДК 339.9.012.23

М. В. Паламарчук,

здобувач ступеню кандидата економічних наук,
економіст науково-дослідної частини Інституту
міжнародних відносин Київського національного
університету ім. Т. Шевченка

ГЛОБАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ЦИКЛ ТА СИНХРОНІЗАЦІЯ ПОТОЧНОЇ СВІТОВОЇ РЕЦЕСІЇ

У статті описується вплив найсильнішого за останні півсторіччя фінансового потрясіння на світову економічну систему; за допомогою моделі перемикавання Маркова досліджується ступінь синхронізації економічних циклів між окремими країнами.

Ключові слова: глобальний економічний цикл, синхронізація економічних циклів, модель перемикавання Маркова.

М. В. Паламарчук

ГЛОБАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ЦИКЛ І СИНХРОНІЗАЦІЯ ТЕКУЩОЇ МИРОВОЇ РЕЦЕСІЇ

В статті описується вплив сильнішого за останні півстоліття фінансового потрясіння на мирову економічну систему; з допомогою моделі перемикавання Маркова досліджується ступінь синхронізації економічних циклів між окремими країнами.

Ключевые слова: глобальный экономический цикл, синхронизация экономических циклов, модель переключения Маркова.

M. V. Palamarchuk

GLOBAL BUSINESS CYCLE AND CURRENT WORLD RECESSION SYNCHRONIZATION

In this paper we describe the influence of the past half-century strongest financial turmoil on the global economic system, and using the Markov switching model, we investigate the degree of synchronization of business cycles between countries.

Key words: global economic cycle, synchronization of business cycles, Markov switching model.

Постановка проблеми. Світова економіка у 2008–2009 роках стикнулася із найглибшою рецесією за останні 50 років. Багато спостерігачів стверджують, що цей спад має всі ознаки глобальної рецесії. У 1960-х роках для відповіді на питання, що таке глобальний економічний цикл, було досить розглянути циклічні коливання у країнах із розвинутою економікою, зокрема США. На ці країни припадає лівова частка світового виробництва, майже 70% за паритетом купівельної спроможності (ПКС). Крім того, циклічна активність у більшій частині решти світу багато у чому залежить від кон'юнктури у країнах із розвинутою економікою. Сьогодні, коли частка країн із розвинутою економікою у світовому обсязі виробництва знизилася приблизно до 55% за ПКС, збіги ділових циклів у цих країнах і глобальний економічний цикл більше не можуть вважатися тотожними. І справді, у 2007 році, коли рівень економічної діяльності у США та інших країнах із розвинутою економікою почав знижуватися, було сподівання, що ринки, які розвиваються, деякою мірою ізольовані від цих подій через розмір і силу внутрішнього попиту в економіці та збільшення значення внутрішньорегіональної торгівлі в Азії. У результаті розширення зворотного

з'язку, в обох напрямках, між плином бізнес-циклів у країнах з розвинутою економікою і країнах, що розвиваються, збільшується ймовірність синхронності та глобальних циклів ділової активності.

Хоч коливання були найбільш очевидними на фінансових ринках, обсяги світового виробництва і торгівлі також зазнали удару. За перші десять місяців після початку кризи (у квітні 2008 р.) світове промислове виробництво падало з такою самою швидкістю, як під час Великої депресії, а темпи скорочення світової торгівлі були набагато більшими [1]. Економічний спад, з яким стикнулися деякі країни, важко було навіть уявити.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Незважаючи на поширене використання терміну «синхронізація» як формального поняття, він тільки нещодавно був офіційно представлений у літературі, присвяченій бізнес-циклу. Гардінг Д. та Пеган А. [2] запропонували визначення синхронізації економічних циклів у дусі традиційних концепцій, розроблених Національним бюро економічних досліджень (NBER), починаючи із 1920-х рр. Зокрема національні ділові цикли вважаються синхронізованими, якщо поворотні точки відповідних циклів відбуваються

приблизно в тих самих точках у часі. Виходячи з цього, висхідні дослідники вивели статистичну міру, кореляцію конкордації (узгодженості), що дозволяє перевірити, чи є національні цикли істотно синхронізованими. Такий підхід до вимірювання синхронізації зводиться до національних економічних циклів, які перебувають у тій самій фазі – розширення чи спаду – приблизно в той самий час [3].

Дослідження зв'язку між економічною інтеграцією та синхронізацією економічного циклу сягає вчення Роберта Манделла про бажаність оптимальної валютної зони, де акцент був зроблений на торгівлі. Головним аргументом цієї теорії є те, що країни будуть готові відмовитися від своєї автономної грошово-кредитної політики, якщо їхні ділові цикли більш корелюються один із одним. Дж. Франкель і А. Роуз [4] відзначають, що навіть якщо країни з асинхронними циклами ділової активності створюють валютний союз, то він може стати оптимальним, якщо ендогенна торгівля сприяє спільному руху рівня виробництва згідно із змінами попиту. Проте теоретично вплив торгівлі на виробництво може бути іншим. Якщо зниження бар'єрів у торгівлі спонукатиме країни підвищувати спеціалізацію, тоді коливання рівня виробництва стане менш симетричним, як стверджує П. Кругман [5]. З другого боку, якщо торгівля ведеться переважно в межах секторів (внутрішньогалузева торгівля), незважаючи на спеціалізацію на галузевому рівні, то економічні цикли стануть більш синхронізованими. Починаючи із досліджень Дж. Франкеля і А. Роуза у 1998 р., багато дослідників – таких, як Т. Кларк і ван Вінкуп [6], Г. Отто, Г. Восс та Л. Віллард [7], М. Бакстер і М. Купаріцас [8], С. Кальдерон, А. Чонг та Є. Стейн [9] – показують, що торговельна інтеграція призводить до більшої синхронізації ділових циклів. Проте в дослідженнях останніх років відзначається набагато слабший зв'язок між інтенсивністю торгівлі й спільним рухом рівня виробництва [10].

Останній високосинхронізований спад у промислово розвинених країнах посилив поняття міжнародної синхронізації економічного циклу. Парадоксально, проте емпіричні дані за останні три десятиліття настільки різняться, що, як і раніше, важко робити висновки про збільшення або зменшення синхронізації економічних циклів між промислово розвиненими країнами. Залежно від періоду вибірки кореляція рівня виробництва навіть знизилася в останні десятиліття – багато у чому через помітну десинхронізацію циклів головних промислово розвинених країн наприкінці 1980-го і початку 1990-х років [11]. Емпіричне дослідження, що спростувало зростання синхронізації, було проведено Б. Дуулем та Дж. Фаустом [12], які проаналізували зміни в спільному русі між темпами зростання країн Великої сімки з 1971 року і не виявили жодних доказів значного збільшення кореляції обсягів виробництва із плином часу, навіть у випадку Канади та Сполучених Штатів або серед країн – членів євросони. Водночас, дослідження із використанням динамічних факторних моделей наводять докази на користь збільшення міжнародних зв'язків економічних циклів. Наприклад, М. Козе, С. Отрок і С. Уайтман [13] повідомляють, що глобальний фактор більше впливав на зміну рівня виробництва у країнах Великої сімки протягом 1986–2001 рр., ніж у часи Бреттон-Вудської системи (1960–1972 рр.).

Результати іншого емпіричного дослідження взаємозалежності міжнародних циклів ділової активності в період між 1960-м і 2005 роками показують, що бізнес-цикли у промислово розвинених країнах були конвергентними протягом останніх 20 років (1985–2005). Те ж саме стосується і країн, що розвиваються. Однак розбіжності між циклами промислово розвинених країн і країн, що розвиваються, зросли ще більше. Такі дослідження не давали підстав для очікування швидкого глобального поширення кризи.

Мета статті: дослідити вплив найсильнішої за останні півсторіччя фінансової кризи на світову економічну систему, виявити ступінь синхронізації економічних циклів між промислово розвиненими країнами та країнами, що розвиваються.

Основні результати дослідження. У 2009 році рецесія торкнулася практично всіх країн із розвинутою економікою. Нинішня рецесія відрізняється найвищим рівнем синхронізації протягом останніх 50 років. Хоч це сталося, очевидно, через зниження ділової активності у країнах із розвинутою економікою, рецесія на деяких ринках, що формуються, і в країнах, що розвиваються, сприяє її погіршенню та збільшує ступінь синхронізації.

Протікання останньої глобальної рецесії і фінансової кризи підкреслює центральне місце у цих процесах економічної ситуації у Сполучених Штатах, особливо розростання й подальший вибух фінансової «бульбашки» у сфері нерухомості та його вплив на надлишкові позикові кошти як у США, так і в глобальній фінансовій системі. Серед інших основних причин – м'яка грошово-кредитна політика, дуже низькі процентні ставки й маржа, загальна зневага до зростання ризиків у фінансовій системі. Окремі автори вказують на «глобальний надлишок заощаджень», маючи на увазі ту частину, що впливає з масиву активного сальдо поточного платіжного балансу та накопичення золотовалютних резервів Китаю як на основну причину нинішньої глобальної нерівноваги.

Як показано на рис. 1, у минулому американські рецесії або збіглися, або призводили до глобального спаду ділової активності, тому що решта торговельних і фінансових ринків світу пов'язана з ринками Сполучених Штатів.

Деякі аналітики вважають, що світова економіка стала менш чутливою до подій у США в результаті швидкого зростання на ринках, що формуються. На рис. 2 можна побачити надзвичайно високий внесок країн із ринками, що формуються, до світового економічного зростання в останні роки. З огляду на бурхливий ріст у країнах БРІК (Бразилія, Росія, Індія і Китай) багато аналітиків висловлює думку, що ринки, які розвиваються, «відокремлені» від решти світу.

За останні п'ять десятиліть кореляція між основними економічними блоками світу була позитивною, але далекою від абсолютної. У середньому, на глобальний економічний цикл припадає близько 50–60% зміни реального зростання ВВП серед основних розвинених країн та країн із ринком, що формуються, від 1950 року [15, с. 5]. Інші 40–50% економічних змін, які спостерігаються у чотирьох основних економічних регіонах, були пов'язані з конкретними специфічними для регіонів і країн чинниками, наприклад такими, чи є країна експортером або імпортером товару; рівень її залежності від міжнародних потоків капіталу.

Водночас, процес глобалізації супроводжується кількома структурними змінами у світовій економіці, які сприяли зменшенню орієнтованості глобальної економіки на США. Найголовніше – збільшилася частка внутрішньорегіональної торгівлі порівняно із традиційними торговельними зв'язками між ринками, що розвиваються, і розвину-

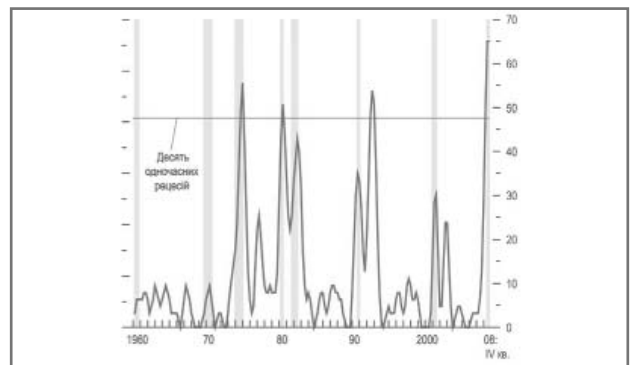

Рис 1. Дуже синхронізовані рецесії, %

Джерело: [14, с. 119]

Примітка: Затемнення вказує періоди, коли рецесія відбувається у США. Вибірка включає 21 країну: Австралію, Австрію, Бельгію, Канаду, Данію, Фінляндію, Францію, Німеччину, Грецію, Ірландію, Італію, Японію, Нідерланди, Нову Зеландію, Норвегію, Португалію, Іспанію, Швецію, Швейцарію, Сполучене Королівство і США.

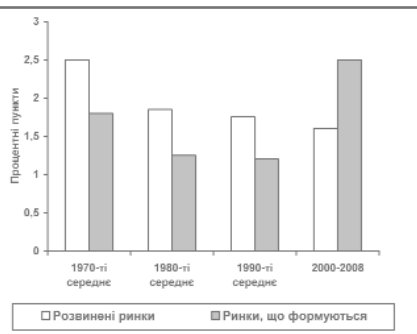

Рис. 2. Зростання економік країн із ринками, що формуються (внесок у світові темпи зростання реального ВВП)

Джерело: [15, с. 4]

Примітка: Дані по ВВП тут визначаються за паритетом купівельної спроможності.

(див. табл.). Відносно послаблення торговельних зв'язків ринків, що розвиваються, зі Сполученими Штатами, наприклад, повинно братися до уваги на тлі збільшення фінансових зв'язків із розвиненими ринками.

Ступінь синхронізації значно відрізняється по групах країн, на що впливають такі фактори, як «гравітаційні» змінні або розмір країни. Міра, якою гравітаційні змінні чинять вплив на ступінь синхронізації, залежить від регіону. Для основних європейських країн (старі члени ЄС) і країн континентальної Європи підвищення рівня синхронізації економічних циклів було явно більшим, ніж загалом у світі. Водночас, синхронізація економічних циклів між Японією та іншими країнами з вище наведеної вибірки збільшилася меншою мірою.

Той факт, що зростання синхронізації економічних циклів для всіх континентальних країн Європи було меншим, ніж в основних європейських країнах, показує, що попри гравітаційні змінні вплив справляють такі фактори, як спільна політика, угоди про преференційну торгівлю, специфічні валютні домовленості. Збільшення кореляції між англосаксонськими країнами також є помітним, навіть якщо цей факт важко пояснити гравітаційними змінними. Хоч ми не вважаємо, що загальні інститути та спільна історична спадщина англосаксонських країн безпосередньо впливають на збільшення синхронізації, проте вони, ймовірно, сприяли аналогічній моделі руху економічних циклів.

Попри те, що регіональна перспектива посилює тенденцію синхронізації, суттєві регіональні відмінності виникли тільки в сучасному періоді плаваючих валютних курсів. Гравітаційні чинники не виступали фактором синхронізації економічних циклів у період класичного золотого стандарту, оскільки відмінності в кореляції між регіонами були незначними, за винятком високої кореляції між Канадою та Сполученими Штатами і, в набагато меншому ступені, серед Скандинавських країн. За бреттон-вудських часів

тим світом. Вражаючи показники розвитку деяких країн, що розвиваються, сприяли більшій диверсифікації торгівлі за напрямками, позаяк країни з економікою, що розвивається, почали частіше торгувати одна з одною.

Відповідно до гіпотези відокремленості ринків, що формуються, від решти світу, економічні цикли цих країн тепер не підпадають під вплив рівня економічного зростання у США. Водночас, існують аргументи, які суперечать гіпотезі відокремленості ринків, що розвиваються

підвищення регіональної синхронізації спостерігалось в основних європейських країнах. Важливо зазначити, що в міжвоєнний період збільшення синхронізації відбулося в основному через збільшення синхронізації між економічними циклами у Сполучених Штатах та інших країнах, що, своєю чергою, відображає наслідки краху фондового ринку, починаючи із середини 1920-х років до середини 1930-х років.

Для визначення ступеню синхронізації економічних циклів між країнами ми також можемо використовувати модель перемикання полюсів чи режимів Маркова (*Markov switching model*). Дж. Гамільтон у 1989 р. був першим, хто застосував модель перемикання Маркова з метою виявлення економічних циклів у реальному ВВП. Це означає, що рівень зростання ВВП «перемикається» між двома станами: фазою спаду і фазою розширення. У моделі перемикання Маркова передбачається, що процес генерації спостережуваних даних (у нашому випадку – зростання реального ВВП) залежить від змінної, що є якісно неспостережуваною. Значення, які набуває ця змінна, підлягають певним систематичним правилам, в літературі відомим як «ланцюги Маркова». Конкретні значення цієї змінної описуються як «стани». У дослідженні коливань економічних циклів ланцюг Маркова має два стани: «розширення» і «спад». Стан «розширення» зазвичай пов'язаний із позитивним зростанням реального ВВП, а «спад» – із негативним. У статистичній процедурі оцінки метою є пов'язати припущення про ці стани з реально існуючими динамічними структурами в реальних часових рядах ВВП і забезпечити оцінку вірогідності для станів «розширення» або «спаду» в кожний момент часу. Число лагів авторегресії, що входять до формули, позначається як p . Для всіх країн можливими є тільки два стани – «розширення» чи «спаду». Однак число лагів авторегресії визначається динамічними характеристиками кожного часового ряду.

Описана вище формула має вигляд [16]:

$$x_t = \alpha(S_t) + \varphi_1 x_{t-1} + \dots + \varphi_p x_{t-p} + u_t \quad (1)$$

де φx_{t-i} – це лаги із відповідними параметрами – елемент авторегресії (EA); u_t – похибка. S_t означає ланцюг Маркова та набуває значень «розширення» чи «спаду». У стані «розширення» параметр $\alpha(\cdot)$ має позитивне значення, а у стані «спаду» – негативне. Отже, $\alpha(\cdot)$ є єдиним залежним від стану параметром і вирішальним чином позначається на характеристиці бізнес-циклу. Якщо не враховувати той факт, що $\alpha(\cdot)$ залежить від неспостережного дискретного процесу, то формула відповідає розрахунку лінійної авторегресії у степені p . Цей факт має значення для вибору ступеню лагу p , який спершу визначається на основі лінійного процесу авторегресії з інформаційними критеріями Шварца (*Schwarz Information Criteria – SIC*), а потім використовується в оцінці моделі перемикання Маркова.

Оцінивши модель методом максимальної правдоподібності, на наступному етапі необхідно отримати інформацію про неспостережні стани S_t . Задля цієї мети використовуються два алгоритми, які являють собою фактично основу методу: алгоритм фільтра і алгоритм згладжування. За допомогою алгоритму фільтра можна обчислити вірогідність конкретного стану залежно від наявних даних у заданий момент часу t , наприклад, імовірність «спаду»:

$$P(S_t = \text{«снод»} | x_1, x_2, \dots, x_t) \quad (2)$$

На відміну від алгоритму фільтра алгоритм згладжування визначає ймовірність заданого стану на основі всіх наявних даних (до останнього моменту часу T), що забезпечує більш точний висновок:

$$P(S_t = \text{«снод»} | x_1, x_2, \dots, x_T) \quad (3)$$

При розгляді останніх наявних даних T результати алгоритмів фільтра і згладжування збігаються. Вірогідність, розрахова-

Таблиця

Зв'язок країн із ринками, що розвиваються, з розвиненими країнами

Аргументи проти такого зв'язку	Аргументи на користь такого зв'язку
Зниження відносної залежності від експортного ринку США	Збільшення загального обсягу торгівлі з розвиненими ринками.
Збільшення частки регіональної торгівлі	Ринки, що розвиваються, дуже орієнтовані на експорт.
Високі темпи економічного зростання країн БРІК	Сполучені Штати залишаються найбільшим ринком збуту.
Глибина фінансового ринку країн із ринками, що розвиваються, яка є меншою, ніж у розвинених ринках	Залежність від іноземних інвестицій та потоків капіталу.
Загальне поліпшення фінансового балансу	Глобальна фінансова інтеграція. Фінансовий ринок підпадає під зовнішній вплив. Ціни на товари підпадають під значний зовнішній вплив.

Джерело: [15, с. 5]

на із використанням алгоритму згладжування, часто описується як «згладжена» ймовірність. Вона являє собою часові ряди, які відповідають величині початкових даних часових рядів ВВП. Ці часові ряди можна інтерпретувати кількома способами, наприклад, шляхом порівняння їх з офіційними датами, що стосуються кризових періодів.

Метод для визначення ступеня синхронізації економічних циклів між окремими країнами і всередині економічних блоків також засновується на моделях перемикавання Маркова.

Представлений аналіз оцінює ступінь синхронізації економічних циклів у найбільш важливих промислово розвинених країнах (країни Великої сімки, що складається із США, Німеччини, Японії, Великобританії, Франції, Канади та Італії). Для вимірювання синхронізації коливань економічного циклу ймовірність того, що кожна країна перебуває в рецесії, спочатку розраховується для кожного кварталу. Ця ймовірність може мати значення від 0 (розширення) та 1 (спад). Далі, середня ймовірність рецесії для всіх країн визначається для кожного кварталу. Якщо середнє значення близьке до 0 або 1, то це означає, що більшість країн перебуває у фазі розширення або спаду.

В умовах поточної кризи середньозважена ймовірність рецесії для країн Великої сімки становить майже 1 [16]. З 1-го кварталу 1956 року це значення ніколи не було таким високим під час будь-якої іншої рецесії. Найвище значення протягом першої (1973 р.) і другої (1979 р.) нафтових криз і пов'язаних із ними спадами не перевищувало 0,8. Набагато вищий ступінь дисперсії між економічними циклами країн Великої сімки також проявляється у порівнянні з нинішньою рецесією. На підставі вищезазначеного можна зробити висновок, що нафтові кризи мали набагато різноманітніший вплив на країни, ніж нинішня рецесія.

Однак у минулі періоди розширення ситуація виглядала дещо інакше. Країни проходили фазу експансії значною паралельно, з дуже невеликою розбіжністю економічних циклів, про що свідчить украй низька дисперсія. Це, ймовірно, пояснюється досить тісною інтеграцією національних економік Західної Європи.

Попри те, що значна нестабільність, свідками якої стали останнім часом усі країни світу, не могла бути передбаченою, криза не повинна була прийти як цілковита несподіванка. Внутрішня волатильність знижувалася як наслідок поліпшення управління та інновацій у приватному секторі. Але ці фактори не впливали на поточну інтеграцію глобальної економіки. Міжнародна трансмісія нестабільності країн виявилася прихованим джерелом підсилення волатильності. За сприятливого глобального навколишнього середовища міжнародне передання шоків також чинило несприятливий вплив. Поліпшення внутрішньої політики та структурні зміни зменшили розмір внутрішніх потрясінь, а отже, сукупної волатильності. Але незважаючи на це, все більш взаємопов'язаний характер світової економіки призвів до компенсаційної тенденції. Оскільки глобальна економіка стала більш інтегрованою, шоки з однієї країни передаються швидше і до більшого числа країн. Країни, що значною мірою залежать від глобальних фінансових та торговельних зв'язків, зазнали найтяжчого удару.

Політичні уроки є простими в теорії, але складними в реалізації. Дисбаланс чи потрясіння, що походять з однієї країни, мають дедалі серйозніші наслідки для інших країн. Хоч це спостереження дістало широке визнання, сила ефектів, викликаних глобальною інтеграцією, зростає. Вертикальна спеціалізація є сприятливим підґрунтям глобального зростання та добробуту, але може швидко перетворитися на фактор посилення спаду. Країни зреагували на недавню кризу шляхом координації (в різному ступені) фінансової, грошово-кредитної і фінансової політики.

Забігаючи наперед, відзначимо, що всі країни мають зацікавленість щодо політичної позиції інших країн. Невдавні зусилля з досягнення більшої прозорості й координації політики в набагато більших масштабах, ніж у минулому, під егідою Великої вісімки і в рамках Європейського

Союзу також докладаються у цьому зв'язку. Але в кінцевому підсумку, найкращою координацією, ймовірно, буде поміркована економічна політика, що проводиться у власних інтересах країни. Від результатів цих зусиль може залежати, чи матиме наступна глобальна криза руйнівний вплив на економіку країн.

Висновки. Економічні цикли промислово розвинених країн виявили безпрецедентну ступінь синхронізації від початку недавньої кризи. Найбільш впливові національні економіки одна за одною потрапили у вир глобального економічного спаду, який став найсильнішим від моменту закінчення Другої світової війни.

Незважаючи на більш інтегровані торговельні та фінансові зв'язки в усьому світі, глобальний економічний цикл залежить лише на 50–60% від змін у рівнях зростання реального ВВП в основних розвинених країнах і країнах із ринком, що розвивається. Решта масиву економічної нестабільності є результатом чинників, специфічних для конкретного регіону чи країни.

Економіка США залишається основним рушієм зростання світової економіки, хоч країни БРІК сьогодні також відіграють важливу роль у цьому процесі. Під впливом цих та інших факторів країни із ринком, що формується, як і раніше, цілковито залежать від важких спадів у США та глобальних фінансових криз.

Література

1. Eichengreen B., O'Rourke K. A tale of two depressions: What do the new data tell us? 8 March 2010. – <http://www.voxeu.org/index.php?q=node/3421>
2. Harding D., Pagan A. A Comparison of Two Business Cycle Dating Methods // *Journal of Economic Dynamics and Control*, issue 27 (3), 2003, pp. 1681–90.
3. Kose A., Otrok C., Whiteman C. Understanding the Evolution of World Business Cycles. IMF Working Paper # 211, November 2005. – <http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2005/wp05211.pdf>
4. Frankel J., Rose A. The Endogeneity of the Optimum Currency Area Criterion // *Economic Journal*, 108(6), 1998, pp. 1009–1025.
5. Krugman P. *Geography and Trade* // MIT Press, Cambridge, MA, 1991.
6. Clark T., van Wincoop E. Borders and Business Cycles // *Journal of International Economics*, 2001, vol. 55(1), pp. 59–85.
7. Otto G., Voss G., Willard L. Understanding OECD Output Correlations // Reserve Bank of Australia Research Discussion Paper No 2001/05.
8. Baxter M., Kouparitsas M. Determinants of Business Cycle Comovement: A Robust Analysis // *Journal of Monetary Economics*, 2005, vol. 52(1), pp. 113–157.
9. Calderon C., Chong A., Stein E. Trade Intensity and Business Cycle Synchronization: Are Developing Countries Any Different? // *Journal of International Economics*, 2007, vol. 71(1), pp. 2–21.
10. Inklaar R., Jong-A-Pin R., de Haan J. Trade and Business Cycle Synchronization in OECD Countries – A Re-examination // *European Economic Review*, 2008, vol. 52(2), pp. 646–665.
11. Helbling T., Bayoumi T. Are They All in the Same Boat? The 2000–2001 Growth Slowdown and the G-7 Business Cycle Linkages // IMF Working Paper, 2003, vol. 03/46, pp. 1–42. – <http://ssrn.com/abstract=879121>
12. Doyle B., Faust J. An investigation of co-movements among the growth rates of the G-7 countries // *Federal Reserve Bulletin*, Board of Governors of the Federal Reserve System (U.S.), issue Oct, 2002, pp. 427–437.
13. Kose M., Otrok C., Whiteman C., International business cycles: World, region, and country specific factors // *American Economic Review*, 2003.
14. World Economic Outlook. IMF, April 2009. From recession to recovery: how soon and how strong? (Chapter III).
15. Joseph H. Davis J., Aliaga-Diaz R. The global recession and international investing. // *Vanguard Investment Counseling and Research*, 2009. – www.vanguard.com
16. Kuzin V., Hillebrand M. Global Business Cycles: Degree of Synchronization in the Current Downturn is Unprecedented // *German Institute for Economic Research*, No. 27/2009, Volume 5, September 30, 2009. – http://www.diw.de/sixcms/media.php/73/diw_wr_2009-27.pdf

Стаття надійшла до редакції 3 березня 2011 року